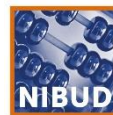




# Concept Actieplan COVID-19 & Schuldenproblematiek in Nederland

Werkdocument 12 Juni 2020

In samenwerking met o.a.



# Context en totstandkoming van dit document

Half mei heeft H.M. Koningin Máxima haar oproep tot samenwerking en versnelling herhaald. In afstemming met NIBUD, NVVK, VNG, SZW, Manifestpartijen, NVB en andere partijen heeft SchuldenlabNL hierop het initiatief genomen om de dialoog te versnellen en een eerste schets te maken van een gemeenschappelijk actieplan dat op draagvlak kan rekenen van alle genoemde partijen

## Context

- SchuldenlabNL is een jonge onafhankelijke organisatie met als missie een Schuldenvrij Nederland.
- Om dit te bereiken:
  - stimuleert SchuldenlabNL een actiegerichte samenwerking tussen publieke en private organisaties
  - schaaft het lokaal beproefde en effectieve schuldhulpmethoden, zodat meer mensen sneller geholpen worden en het wiel niet steeds opnieuw hoeft te worden uitgevonden en
  - probeert SchuldenlabNL door betere samenwerking (landelijke) knelpunten weg te nemen die opschaling in de weg staan
- Op 18 maart 2020 zou in het bijzijn van H.M. Koningin Máxima het pact voor een schuldenzorgvrij Nederland worden gesloten met minimaal 40 gemeenten die één of meerdere op te schalen projecten hebben overgenomen
- Onmiddellijk hierna werd snel duidelijk dat COVID-19 noopte tot het opnieuw doordenken van publiek-private aanpakken op korte en lange termijn, om de gezamenlijke missie te kunnen verwezenlijken
- SchuldenlabNL heeft het initiatief genomen tot het organiseren van online dialogen om te komen tot een gemeenschappelijk antwoord. Bij de startsessie op 30 april spraken partijen als de NVVK, Belastingdienst, CAK, ING, NVB, Flanderijn, Gemeenten Amsterdam en Den Haag uit gezamenlijk te willen zoeken naar oplossingsrichtingen voor de langere termijn. SchuldenlabNL is hierbij gevraagd als onafhankelijke stichting hierin het voortouw te nemen

## Dit document

- is een werkdocument dat in zeer korte tijd is opgesteld, met Deloitte als penvoerder
- is mede gebaseerd op diverse bronnen <sup>(1)</sup> die door de actualiteit snel worden ingehaald en waarvan de onderliggende data niet altijd beschikbaar was
- richt zich op de 'boeggolf' die ontstaat als gevolg van COVID-19, bovenop bestaande schuldenproblematiek bij kwetsbare groepen
- is gericht op het vormen van een publiek-private samenwerking die aan oplossingen werkt om schuldenproblematiek voor huishoudens te verlichten, te voorkomen of te bestrijden
- is tot stand gekomen na afstemming met NIBUD, NVVK, VNG, NVB, SZW, Manifestgroep en andere organisaties in de periode 15 mei-10 juni en
- is de start van verdere concretisering na een online dialoog op 16 juni

(1) CBS, CPB, NIBUD, NVVK, DNB, UWV, Divosa, Panteia, Rabobank, WTO, Rijksoverheid, Ministerie van Sociale Zaken, Gemeente Amsterdam, De Algemene Rekenkamer, ESB, Schuldhulpmaatje, Tijdelijke Werkgroep Sociale Impact

# Het doel is om gezamenlijk op te trekken om de ‘boeggolf’ van mensen met schulden als gevolg van COVID-19 te lijf te gaan

## Aanleiding

- Onderstaande observaties komen voort uit dialogen gehouden in april/mei 2020
- COVID-19 zal naar waarschijnlijkheid (met vertraging) leiden tot een ‘boeggolf’ van mensen die in de schuldenproblematiek belanden
- Het is onwaarschijnlijk dat de huidige capaciteit bij gemeenten voldoende is om deze ‘boeggolf’ op te vangen
- Dit geeft extra noodzaak om tot een oplossing te komen door het intensiveren van publiek-private samenwerking
- De publiek-private partijen betrokken bij SchuldenLabNL zien juist nú momentum om gezamenlijk op te trekken in de aanpak van schuldenproblematiek in Nederland

## Complicatie

- Organisaties lijken alle capaciteit in te zetten om oplossingen voor de korte termijn te creëren
- De samenwerking met andere partijen wordt nog onvoldoende opgezocht. Organisaties zullen echter op korte termijn gedwongen worden gelet op de crisissituatie en omdat het aan tijd ontbreekt om te reflecteren op de lange termijn
- De schuldenaanpak wordt als gevolg van COVID-19 extra bemoeilijkt door:
  - Verbreding: de crisis raakt ook niet-traditionele doelgroepen
  - Onzichtbaarheid: doelgroepen zijn niet goed in beeld en de klassieke doelgroepen melden zich niet
  - Versnippering: de aanpak per gemeente sterk verschilt

## Doel

- Het doel is om gezamenlijk oplossingsrichtingen te definiëren voor de (middel)lange termijn om de schuldenproblematiek als gevolg van COVID-19 te minimaliseren
- Hierbij is het belangrijk om:
  - Doelgroepen erbij te betrekken, om de afstand tussen beleid en uitvoering te dichteren
  - Perspectieven mee te nemen van alle stakeholders, zoals ministeries, bewindspersonen, en schuldeisers
  - Aan te sluiten bij de ambitie om Nederland schuldenzorgvrij te krijgen

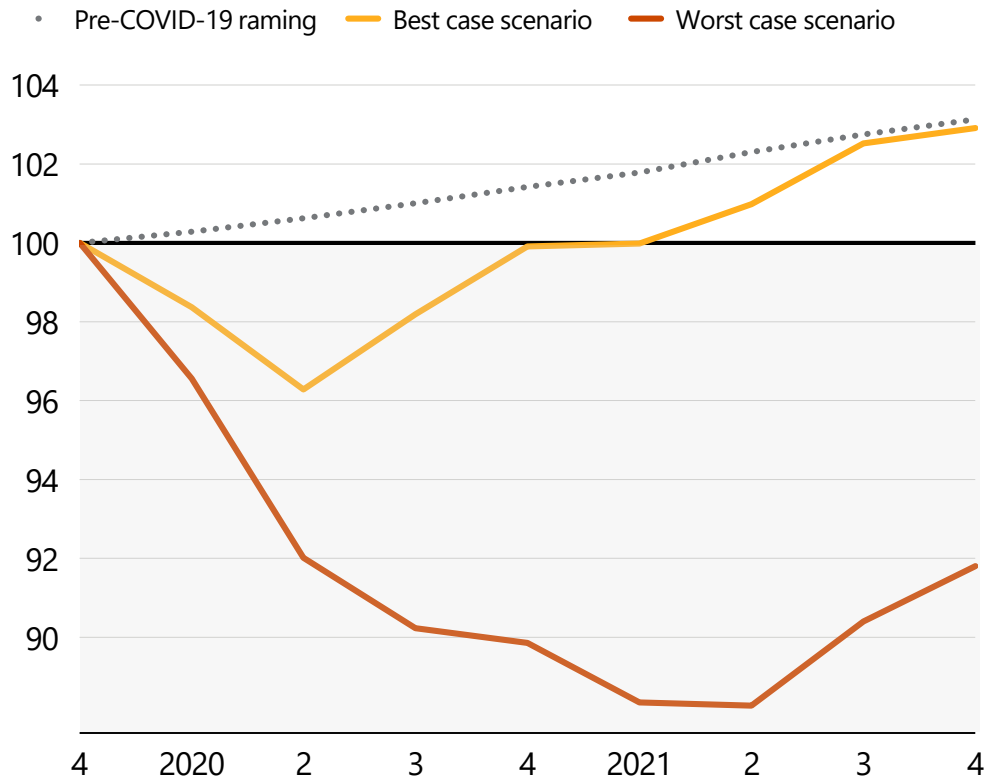


# 1. Impact van COVID-19

Een 'boeggolf' van additionele schuldenproblematiek

# Als gevolg van COVID-19 belandt Nederland in 2020 in een recessie, die mogelijk doorzet in 2021

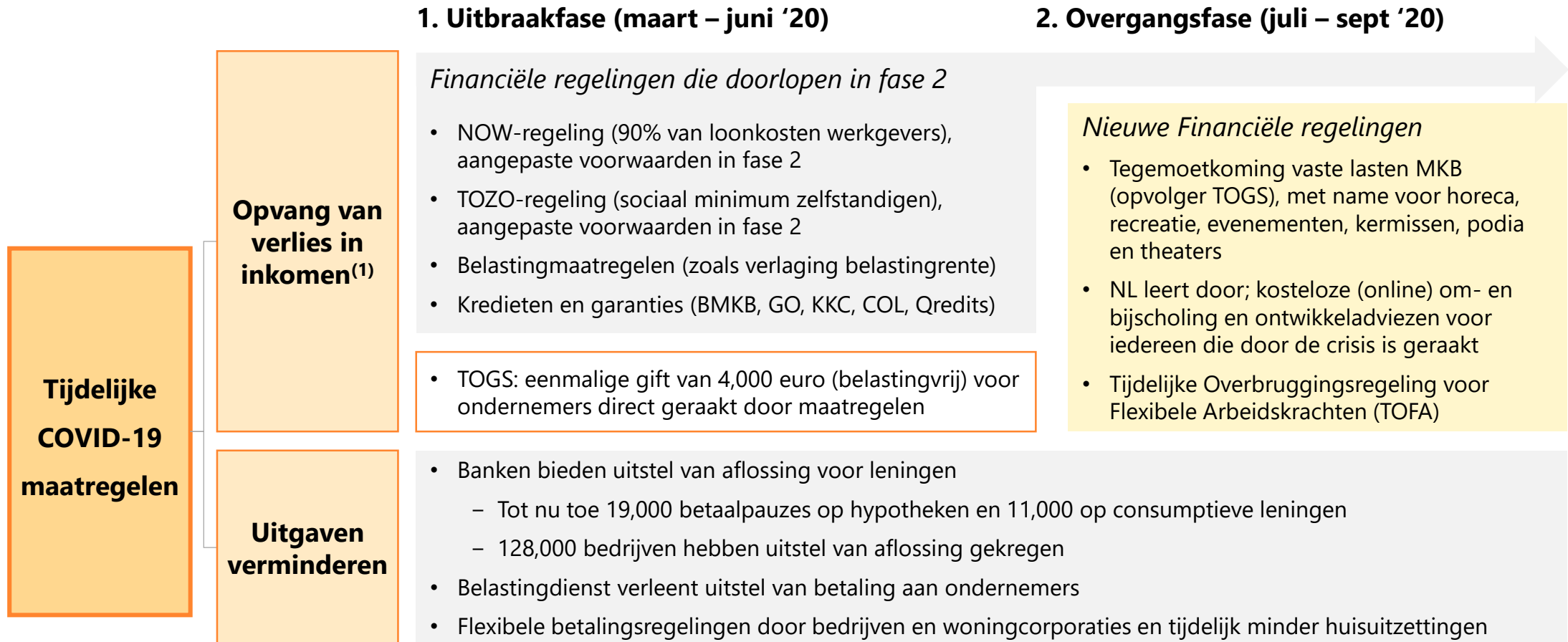
## Verwachte BBP NL<sup>(1, 2)</sup> (index, Q4 2019 = 100)



- Er is nog **veel onzekerheid** over de exacte economische impact van COVID-19
- Echter, in alle tot dusver bekende scenario's treedt in Nederland een **recessie op in 2020**, die ofwel herstelt ofwel doorzet in 2021
- Deze economische terugval is het gevolg van:
  - **Beperking van consumptie en productie** door de 1,5m maatschappij
  - **Afname van de internationale handel** met zo'n 10-16% in 2020<sup>(3)</sup>
  - **Minder vertrouwen** bij huishoudens en bedrijven

(1) Op basis van respectievelijk CPB scenario 1 (best case) en scenario 4 (worst case) zoals gepresenteerd in maart 2020; (2) Raming van DNB gepresenteerd in juni 2020 gaat uit van vergelijkbare maar iets slechtere scenario's namelijk 2021 index worst case 90 (vs. 92 CPB) en best case 102 (vs. 103 CPB); (3) O.b.v. Europese Commissie raming van 27 mei 2020, echter WTO voorspelde begin april een afname van 13-32% in 2020  
Bronnen: CPB Scenario's 2020, WTO, EC

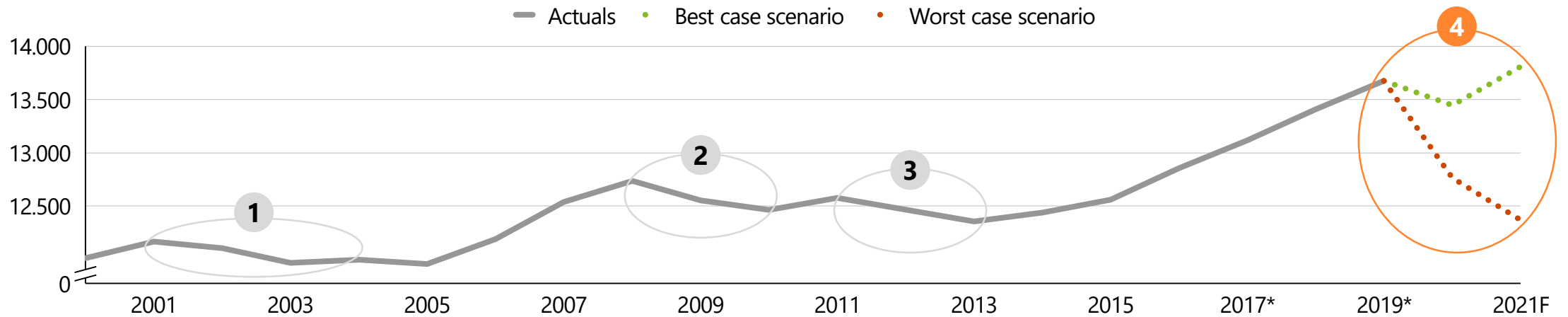
# Er zijn maatregelen genomen om de impact hiervan tijdelijk op te vangen



(1) Voor bepaalde sectoren is er aanvullende steun vanuit de overheid.  
Bronnen: Rijksoverheid, CPB

# Echter, naar verwachting zal COVID-19 toch een daling van de werkgelegenheid teweeg brengen, mogelijk historisch sterk

## Werkgelegenheid in aantal uren, werknemers en zelfstandigen NL (2000 – 2021f, mln)



- 1** De **dot-com crisis** leidde tot een daling in werkgelegenheid van -1.4% in de periode 2001-2004
- 2** De **krediet crisis** in 2008 resulteerde in een daling van de werkgelegenheid van -2.1% in de periode 2008-2010, deze daling was lager dan in eerste instantie werd verwacht
- 3** In 2011 volgde er een **tweede daling** van de werkgelegenheid van -1.8% in de periode 2011-2013

- 4** De **COVID-19 crisis** resulteert mogelijk in een daling van de werkgelegenheid van -1.4% tot -6.4% in 2020 en in het worst case scenario in 2021 met een verdere daling van -3.1%<sup>(1)</sup>
  - Dit is een **historisch snelle daling** van de werkgelegenheid
  - Door de contactbeperking wordt de **arbeidsmarkt direct geraakt**, anders dan voorgaande recessies

\* Voorlopige cijfers. (1) Op basis van CPB scenario 1 (best case) en scenario 4 (worst case)  
Bronnen: CPB Scenario's 2020, CBS

# De eerste tekenen van economisch zwaar weer zijn al zichtbaar

## Eerste economische indicatoren 2020

<b>Bruto binnenlands product (BBP)</b>	 <b>-1,7%</b>	<i>Q1 '20 vs Q4 '19</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Grootste krimp sinds Q1 2009, toen het BBP met -3,6% daalde</li> <li>• Vooral toe te schrijven aan historische daling van binnenlandse consumptie met -6,7% in april '20 t.o.v. maart '20</li> </ul>
<b>Werkloosheid</b>	 <b>+17,2%</b>	<i>Apr '20 vs Mar '20</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Totaal aantal werklozen 314.000 (3,4%) in april '20</li> </ul>
<b>WW-uitkeringen</b>	 <b>+16,7%</b>	<i>Apr '20 vs Mar '20</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Totaal 292,000 uitkeringen (+17%), waarvan 74,000 nieuwe uitkeringen in april</li> <li>• Grootste toename in de schoonmaakbranche, uitzendbedrijven, detailhandel, cultuur, horeca en catering</li> </ul>
<b>Bijstandsuitkeringen</b>	 <b>+12,7%</b>	<i>Apr '20 vs Mar '20</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• In mar '20 steeg het aantal aanvragen bijstand al 56% ten opzichte van feb '20</li> <li>• De instroom in de bijstand is met name hoog bij de leeftijdscategorie tot 35 jaar</li> </ul>
<b>Levensonderhoud uitkeringen ZZP<sup>(1)</sup></b>	 <b>+1,2%</b>	<i>n.v.t.</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ~343,000 aanvragen voor uitkeringen voor levensonderhoud van zelfstandigen tot en met 29 april '20 naar schatting van het ministerie van SZW</li> </ul>
<b>Faillissementen</b>	 <b>+1,2%</b>	<i>Mei '20 vs Mei '19</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Groei potentieel hoger vanwege faillissementen die nog in het proces zijn (duurt meerdere weken)</li> </ul>

(1) Gaat voornamelijk om uitkeringen in het kader van de nieuwe regeling Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers; een deel is geregistreerd als algemene Besluit bijstandverlening Zelfstandigen uitkering  
Bron: CBS



# Vooral mensen in de horeca, cultuur sport en recreatie, vervoer, (zakelijke) dienstverlening, en handel worden geraakt

## Verwachte impact op werkgelegenheid\* 2020

R Cultuur, sport en recreatie I Horeca	Zeer grote krimp
H Vervoer en opslag <sup>(1)</sup> N Verhuur en overige zakelijke diensten <sup>(2)</sup> S Overige dienstverlening <sup>(3)</sup> G Handel	Grote krimp
C Industrie A Landbouw, bosbouw en visserij F Bouwnijverheid M Specialistische zakelijke diensten <sup>(4)</sup>	Gemiddelde krimp
L Onroerend goed K Financiële dienstverlening P Onderwijs J Informatie en communicatie D Energievoorziening E Waterbedrijven en afvalbeheer U Extraterritoriale organisaties	Geen / kleine krimp
Q Gezondheids- en welzijnszorg O Openbaar bestuur en overheid	Groei

## Eerste sectorale indicatoren 2020

### Stijging WW-uitkeringen (April t.o.v.. Maart '20)

1. Schoonmaakbranche	+91%
2. Uitzendbedrijven	+87%
3. Detailhandel	+69%
4. Cultuur	+67%
5. Horeca en catering	+60%

### Gem. opgegeven omzetverlies NOW (peildatum 3 juni '20)

1. Horeca en catering	-81%
2. Cultuur	-78%
3. Zorg en welzijn**	-75%
4. Detailhandel	-74%
5. Commerciële dienstverlening	-61%

### Aantal faillissementen excl. eenmanszaken (April 2020)

1. Handel	84
2. Financiële instellingen	40
3. Specialistische Zakelijke diensten	40
4. Horeca	31
5. Verhuur en overig zakelijk	26

\*O.b.v. inschatting UWV, geassocieerd naar SBI 2008 bedrijfstakken, en op enkele punten herijkt met data van Rabobank en DNB. \*\* Doordat bepaalde zorg tijdelijk niet meer geleverd kon worden.

(1) Met name in luchtvaart en binnenvaart; (2) Betreft o.a. uitzendbureaus en reisbureaus (3) Betreft o.a. persoonlijke dienstverlening (kappers, nagelstudio's; (4) Betreft o.a. reclamebureaus, architecten, en accountantskantoren

Bronnen: UWV, Rabobank, DNB, Deloitte analyse

# Kwetsbare arbeidsgroepen hierbinnen zijn mensen met een flexibele arbeidsvorm, laagopgeleiden, 35-minners, en 55-plussers

## Kwetsbare arbeidsgroepen

<b>Zelfstandigen</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Weinig werkzekerheid; behoren tot de 'flexibele schil' van bedrijven</li> <li>• Geen opbouw van WW-rechten, snelle terugval op bijstand</li> </ul>
<b>Flexwerkers</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Weinig werkzekerheid; behoren tot de 'flexibele schil' van bedrijven</li> <li>• Beperkte opbouw WW-rechten, beperkt persoonlijk vangnet<sup>(1)</sup>, snelle terugval op bijstand</li> </ul>
<b>Laagopgeleiden</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Financiële redzaamheid onder laagopgeleiden is relatief minder groot</li> </ul>
<b>&lt;35 jaar</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Geen of minder WW-rechten opgebouwd, snellere terugval op bijstand</li> </ul>
<b>&gt;55 jaar</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Indien ontslagen komen 55-plussers lastiger weer aan een baan (op niveau)</li> <li>• Relatief meer WW-rechten opgebouwd</li> </ul>

(1) Analyse van enquête Rabobank onder 12.000 klanten tussen de 20 en 45 jaar.

# Deze groepen zijn oververtegenwoordigd in de 10 risico sectoren, echter met grote verschillen tussen subgroepen onderling

= Oververtegenwoordiging

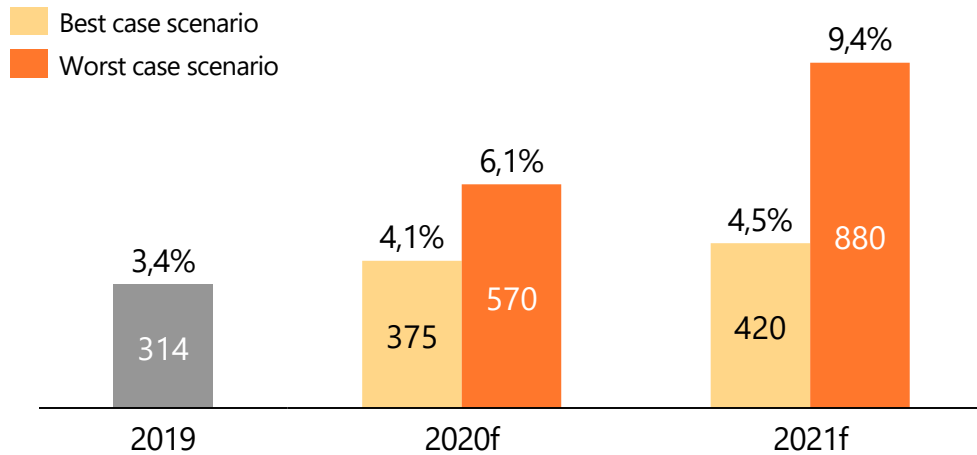
Sectoren	Oververtegenwoordiging van risicogroepen	Werkzame beroepsbevolking		Leeftijd		Opleidingsniveau		Arbeidstype	
		Aantal	Aandeel	<35	>55	Laag	Hoog	Flex	Zelfst.
<b>Totaal Nederland</b>		8774	100%	36%	20%	20%	38%	27%	17%
<b>10 risico sectoren<sup>(1)</sup></b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 35-minners</li> <li>• Laagopgeleiden</li> <li>• Flexwerkers en zelfstandigen</li> </ul>	5029	61%	39%	19%	27%	28%	31%	20%
<b>Subgroep A</b> Horeca, handel, verhuur en overig zakelijk	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 35-minners</li> <li>• Laagopgeleiden</li> <li>• Flexwerkers</li> </ul>	2177	27%	51%	14%	34%	19%	41%	14%
<b>Subgroep B</b> Industrie, vervoer en opslag	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 55-plussers</li> <li>• Laagopgeleiden</li> </ul>	1249	15%	28%	24%	28%	24%	22%	8%
<b>Subgroep C</b> Cultuur (e.d.) en specialistische zakelijke diensten	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Zelfstandigen</li> </ul>	843	10%	34%	21%	8%	62%	24%	39%
<b>Subgroep D</b> Bouw, landbouw (e.d.) en overige diensten	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 55-plussers</li> <li>• Laagopgeleiden</li> <li>• Zelfstandigen</li> </ul>	760	9%	29%	23%	28%	19%	24%	38%

(1) Zie slide 8, op basis van inschatting UWV, geassocieerd naar SBI 2008 bedrijfstakken, en op enkele punten herijkt met data van Rabobank en DNB.  
Bron: CBS; Deloitte analyse

# Naar verwachting zullen zo'n 368 – 822 duizend mensen in 2020 een significant en langdurig verlies van inkomen ervaren

## Groei werkloosheid NL

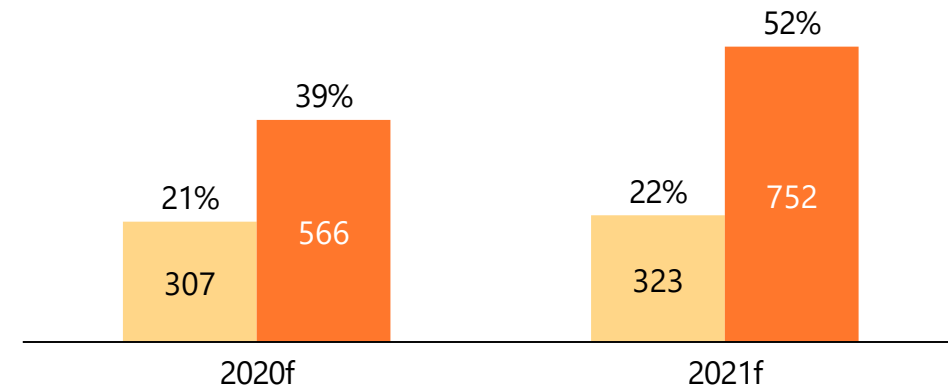
('20f – '21forecast, '000, % van beroepsbevolking)



- Er ontstaat al direct in 2020 een verwachte **toename van de werkloosheid met 61 tot 256 duizend mensen** ten opzichte van 2019
- **In 2021 komen daar nog 45 tot 310 duizend mensen bij** t.o.v. 2020

## Cum. zelfstandigen met inkomstenterugval<sup>(1)</sup> NL

('20f – '21f, '000, % van totaal zelfstandigen)



- **In 2020** zullen naar verwachting 21-39% van ZZP'ers een langdurige significante inkomstenterugval ervaren, oftewel **307 tot 566 duizend mensen**
- **In 2021** zullen naar verwachting daar **nog 16 tot 187 duizend mensen bij** ten opzichte van 2020

(1) Op basis van verwachte impact op aantal zelfstandigen met >30% inkomstenterugval voor >3 maanden per SBI bedrijfstak/branche (geen = 0%, laag = 25%, middel = 25%, hoog = 35%)

Bronnen: CPB Scenario's 2020; CBS; Rabobank; UWV; DNB; Deloitte analyse

# Doordat uitgaven niet voor iedereen evenredig kunnen dalen en buffers onvoldoende zijn, neemt het risico op schulden toe

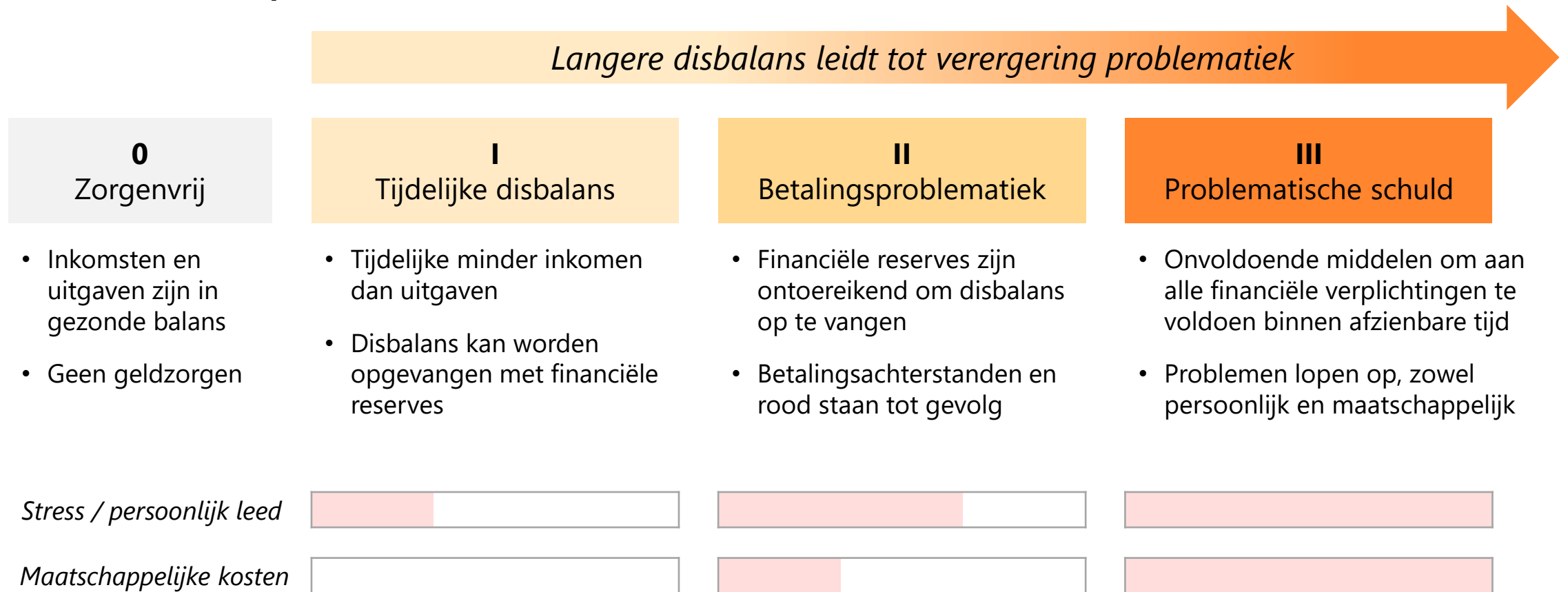
## Oorzaken hoger risico op schuld door COVID-19



(1) CBS bestedingscategorieën 1, 4, 7, 10, 12, en 13; (2) Zo'n 2.7m van de 7.7m huishoudens heeft een te klein vermogen als buffer op basis van Nibud advies van tussen de 3.400 – 5.200 euro afhankelijk van samenstelling huishouden. Bronnen: CBS, Nibud; Deloitte analyse

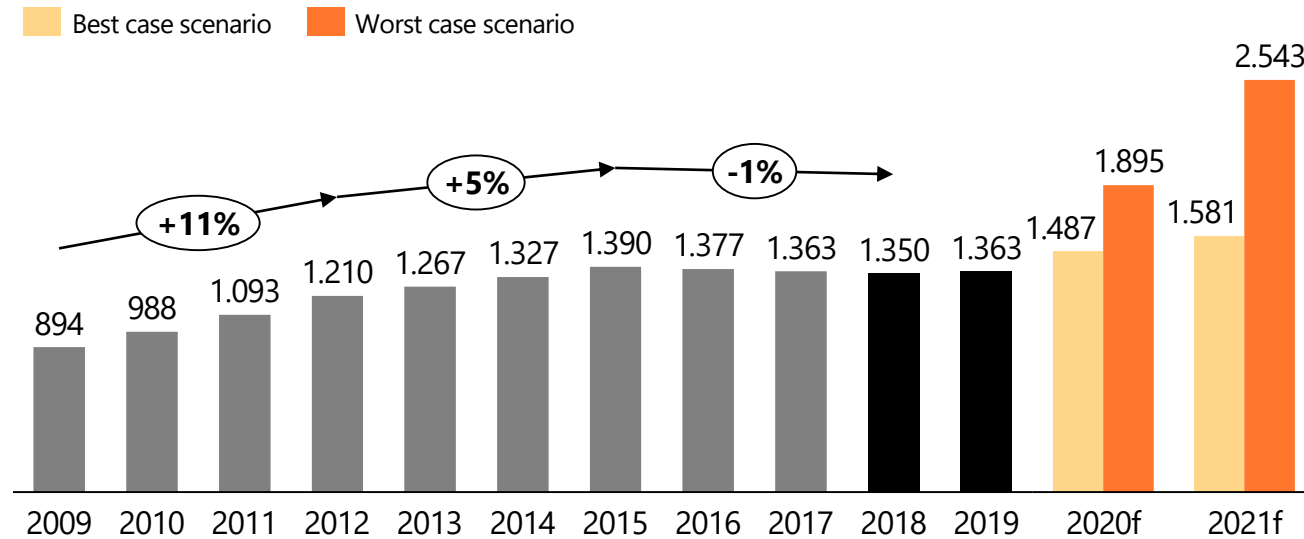
# Als de disbalans tussen inkomen en uitgaven langdurig aanhoudt kan dit uiteindelijk leiden tot problematische schuld

## Gradaties in schuldproblematiek

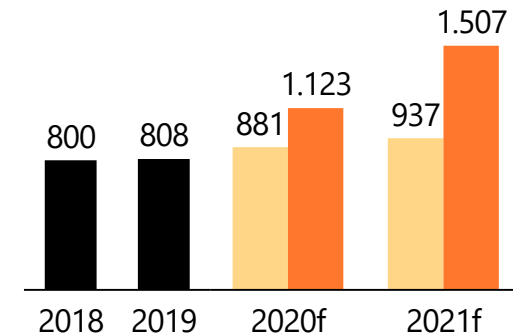


# Door COVID-19 groeit het aantal huishoudens met schuld in 2021 naar tussen de 1.9 en 2.6 miljoen; hiervan is 41% problematisch

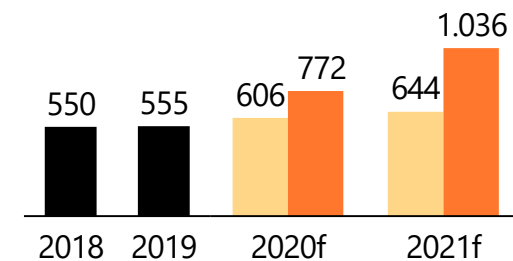
## Totaal huishoudens met schuld NL<sup>(1)</sup> (2018 – 2021f, '000)



### waarvan 59% beginnend



### waarvan 41% problematisch



- Voor de voorspellingen is gebruikt gemaakt van de verhouding tussen toename werkloosheid en toename huishoudens met schuld<sup>(2)</sup> tijdens de crisisjaren 2009 – 2012
- Op basis van deze historische verhouding én de werkloosheidsvoorspellingen van het CPB is een best en worst case scenario huishoudens met schuld geschat voor 2020 en 2021 in NL

(1) Schatting 2010 en 2011 o.b.v. CAGR '09-'12, 2013 en 2014 o.b.v. CAGR '12-'15, 2016 en 2017 en 2019 o.b.v. CAGR '15-'18; (2) Correlatiecoëfficiënt 0.87 tussen werkloosheid en huishoudens met schuld in periode 2009 – 2012, correlatiecoëfficiënt 0.62 voor periode 2009 – 2018.

Bronnen: Panteia, CBS, NIBUD; Deloitte analyse

# Door Covid-19 komen er nieuwe kwetsbare groepen in de problemen waarvoor hulpverlening minder adequaat is ingericht

## Kenmerken huidige schulphulpaanvragers



66% heeft een minimumloon of lager, en 52% is afhankelijk van een uitkering



71% is alleenstaand



89% heeft geen eigen huis



64% valt onder een 'bijzondere doelgroep' zoals licht verstandelijke beperking, laaggeletterd, of GGZ-problematiek

## Instroom schuldenaren door Covid-19

- Gezien de samenstelling van de sectoren die het hardst geraakt worden en het onvoorziene karakter van Covid-19 zal **de populatie huishoudens met schuld veranderen**:
  1. **Al bekende kwetsbare groepen zullen extra worden geraakt** en verder in financiële problemen raken
  2. Relatief gezien **veel ZZP'ers geraakt zullen worden**; een gemengde groep met lager en hoger opgeleiden
  3. Relatief gezien **veel flexwerkers, jongeren, en schoolverlaters** erbij komen die in mindere mate kunnen terugvallen op de WW-uitkering
  4. Een groep **55-plussers** bijkomen die na ontslag moeite heeft om opnieuw aan een baan te komen
- Ook tijdens de vorige crisisjaren 2009 tot 2013 veranderde de samenstelling van huishoudens met (risico op) schuld<sup>(1)</sup>
- Risico bestaat dat bij niets doen een deel van deze instroom door opbouwende schuld ook andere problematiek ontwikkeld

(1) Na de vorige crisis tussen 2009 en 2013 veranderende de samenstelling van huishoudens met risico op problematische schuld; hoger opleidingsniveau, hoger inkomen, meer huiseigenaren, en meer jongeren  
Bronnen: Ministerie van Sociale Zaken, CBS, Gemeente Amsterdam, NVVK; Deloitte analyse

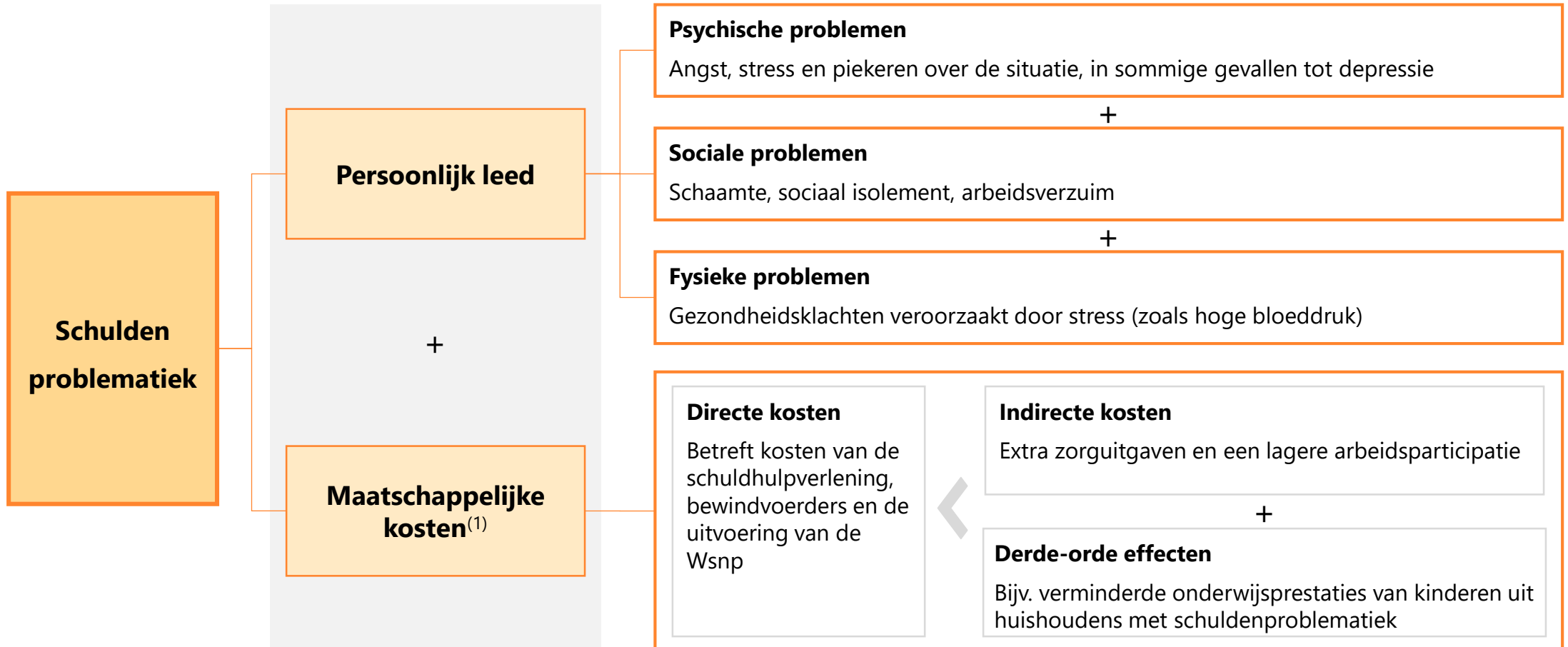


## 2. Huidige systeem

Op dit moment zijn we in Nederland onvoldoende voorbereid om het tij te keren



# Problematische schulden leiden tot persoonlijk leed, maar ook tot directe en indirecte maatschappelijke kosten



(1) Totaal maatschappelijke kosten worden geschat op 17 miljard, waarvan 1 miljard aan uitvoeringskosten, 8 miljard extra uitkeringen, en 6 miljard gemiste economische groei door arbeidsverzuim  
Bron: ESB, Nibud

# Initiatieven in dit document richten zich op alle 4 de gradaties van schuldenproblematiek

## Aanpak financiële problemen NL

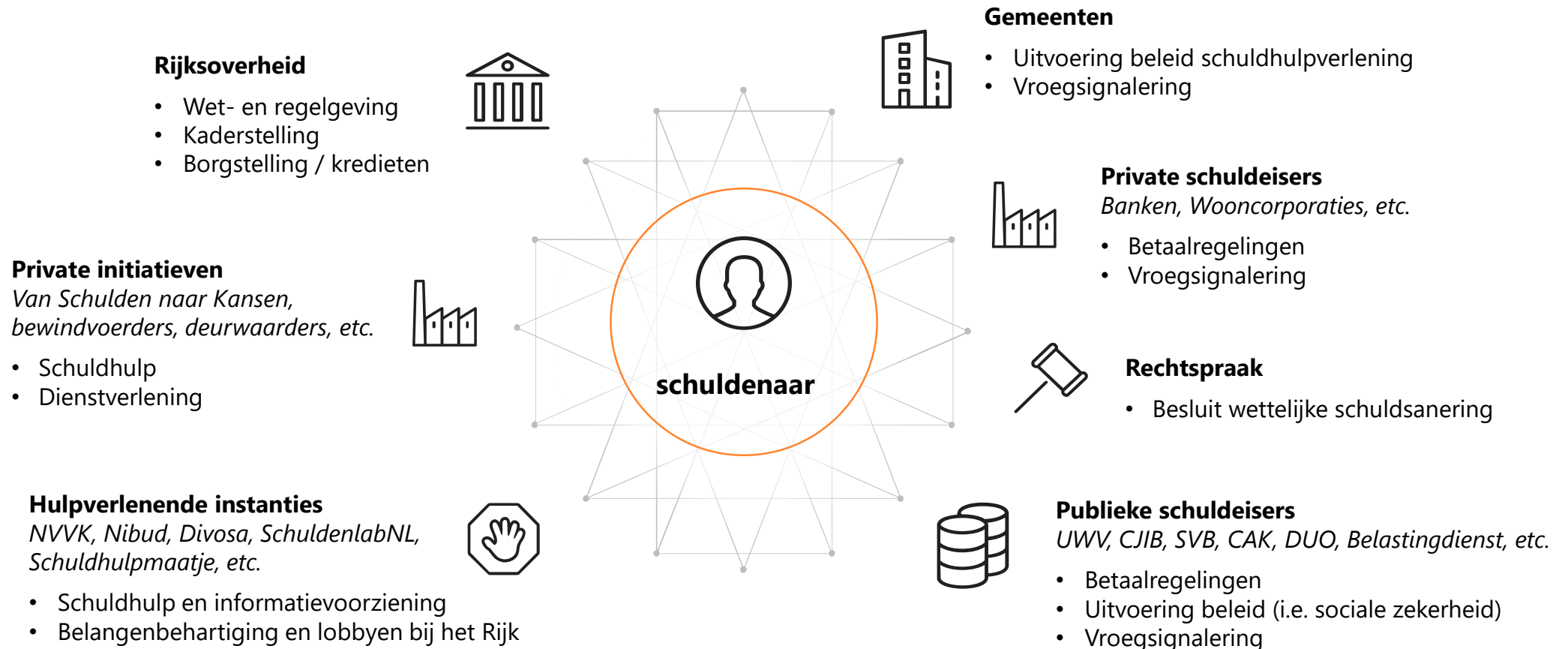
	<b>0</b> Zorgenvrij	<b>I</b> Tijdelijke disbalans	<b>II</b> Betalingsproblematiek	<b>III</b> Problematische schuld
<i>Doel</i>	<b>Stimuleren</b> van financiële redzaamheid <sup>(1)</sup>	<b>Voorkomen</b> van betaalproblemen door de tijdelijke disbalans te verhelpen	<b>Ingrijpen</b> bij beginnende schuld om problematische schuld te voorkomen	<b>Oplossen</b> van problematische schuld en leveren nazorg
<i>Aanpak</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Goed fin. gedrag</li> <li>Kennis en kunde voor managen van eigen financiën</li> <li>Transparantie over risico's van fin. producten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Tijdelijke inkomensondersteuning door overheid</li> <li>Uitstel van betalingen door crediteuren</li> <li>Kennis en kunde voor terugbrengen uitgaven</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Vroegsignalering van betalingsproblematiek</li> <li>Kennis en kunde voor eigen schuldproblematiek aanpakken</li> <li>Doorverwijzing naar schulphulpverlening</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Stabilisatieperiode om schuldoploop te bevrozen en overzicht te creëren</li> <li>Betaalregeling 36 maanden op basis van aflossingscapaciteit</li> <li>Nazorg om terugval te voorkomen</li> </ul>
<i>Trekkende stakeholder</i>	<b>Rijk / Gemeenten / organisaties als NIBUD, Wijzer in Geldzaken</b>	<b>Rijk / Crediteuren / Gemeenten</b>	<b>Hulpverleners / Gemeenten / organisaties als NVVK, NIBUD en de Nederlandse Schuldhulproute</b>	<b>Gemeenten / Rijk / Hulpverlening (nazorg)</b>

*Voorkomen is beter dan genezen*

(1) Volgens het Nibud is iemand financieel redzaam wanneer diegene 'weloverwogen keuzes maakt, zodanig dat zijn financiën in balans zijn op zowel korte als op lange termijn'. (2) 'Vrij Te Laten Bedrag', ca 95% van bijstandsnorm  
SchuldenLabNL | Deloitte Impact Foundation

# Er zijn veel partijen en initiatieven die zich richten op de aanpak van schuldenproblematiek, dit leidt tot risico op versnippering

## Selectie van partijen en rollen in schuldhulpverlening



# Al vóór COVID-19 kampte de hulpverleningsketen met significante uitdagingen

## Structurele uitdagingen schuldhulpverlening NL



### Niet / laat bereiken

- **Schuldhulpverlening bereikt grote groepen mensen niet:**
  - 70% van de huishoudens met betaal- of schuldproblematiek meld zich niet
  - Mensen melden zich pas na jaren
  - Slechts 1/3 van schuldhulpaanvragen leidt tot een schuldregeling
  - Een schuldregeling is lastiger te organiseren voor flexwerkers en ZZP'ers



### Traag beslissen

- **Tijd en stress tot besluit over een schuldenregeling zijn groot**
  - Hulpverlening focust vaak op gedragsverandering in plaats van reduceren schuld
  - Een voorbereidingstraject tot besluit kan lang duren, en verschilt per gemeente



### Traag oplossen

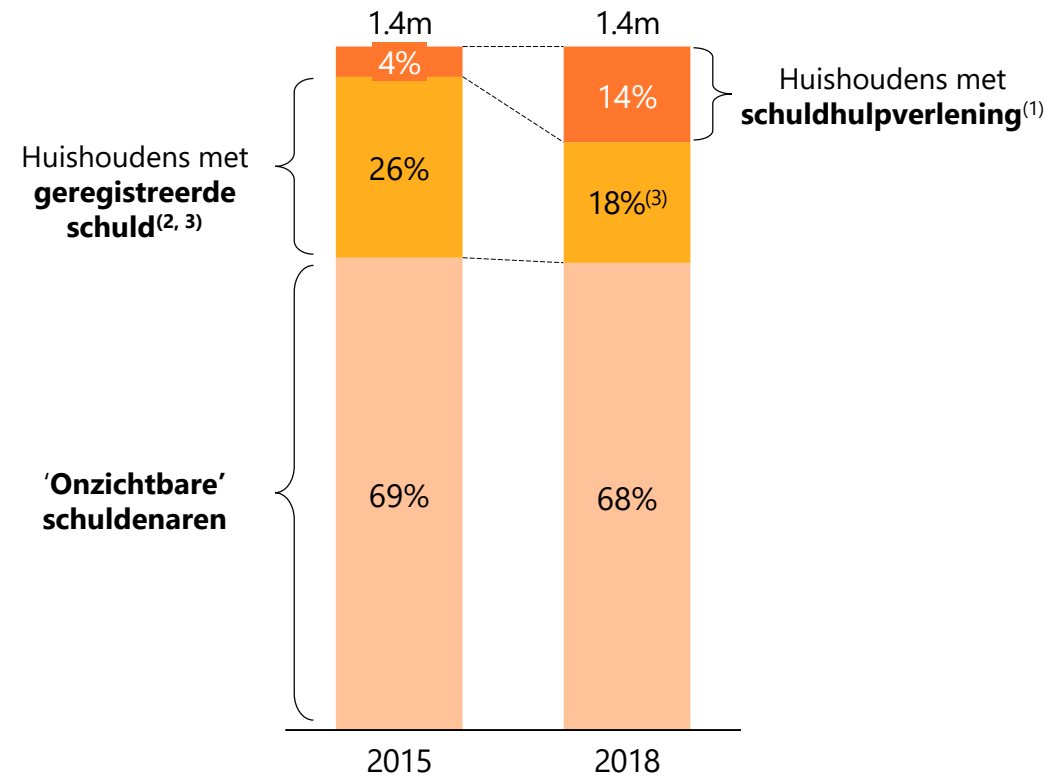
- **Tijd en stress tot verklaring 'schuldenvrij' zijn groot:**
  - In het geval van een (wettelijke) schuldregeling duur het 36 maanden voor dat iemand 'schuldevrij' is

- **Versnippering in de schuldhulpketen en verschillen in aanpak tussen gemeenten en private partijen;** hierdoor is het lastig om samen te werken, effectiviteit te meten, initiatieven te schalen en vinden overlappende inspanningen plaats

- **Gebrek aan betrouwbare cijfers** over verschillende doelgroepen en de effectiviteit van de verschillende onderdelen van schuldhulpverlening en schuldhulpmethoden

# Bijna 70% van alle huishoudens met betaal- of schuldproblematiek in Nederland zijn 'onzichtbaar'

## Huishoudens met betaal- en schuldproblematiek NL ('15, '18)



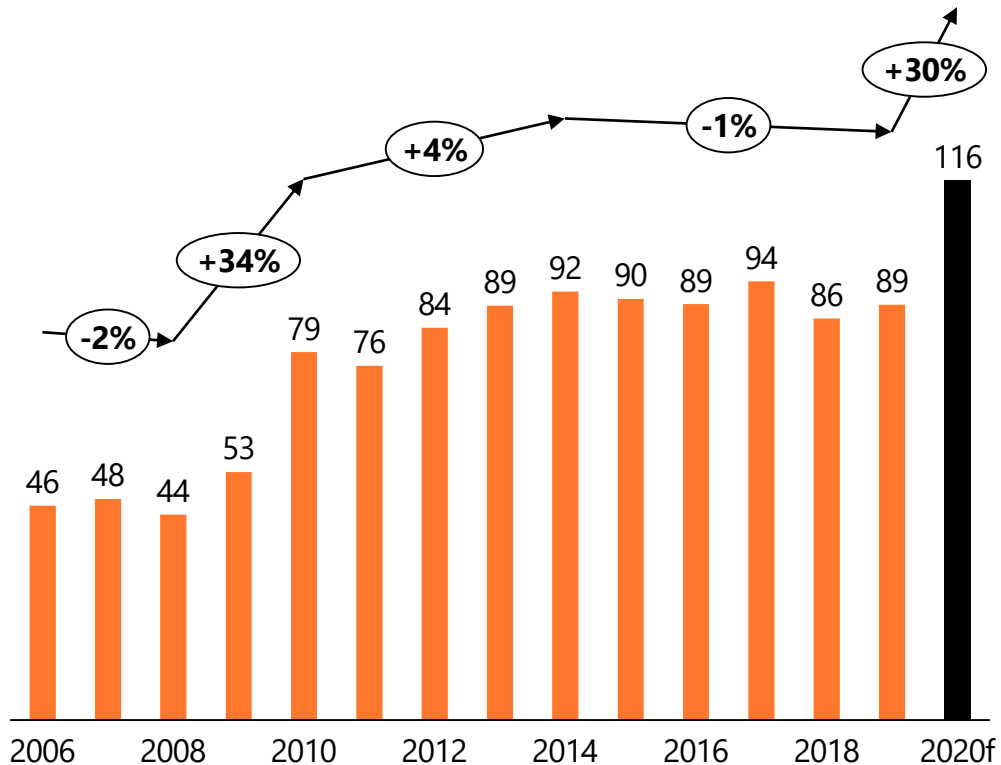
- **Bijna 70%** van de huishoudens met schuld- en betaalproblematiek **zijn 'onzichtbaar'** voor officiële instanties
- **Slechts 14%** van alle schuldenaren **vindt hulpverlening**; in 2018 kregen zo'n 193k huishoudens schuldhelpverlening
- Als schuldenaren geen hulp zoeken is dat veelal omdat zij:
  - **Angst** hebben voor het saneringstraject ('alles wordt afgepakt')
  - Het hulpverleningstraject **ingewikkeld** vinden
  - **Niet doorhebben** dat ze hulp nodig hebben
  - Zich **schamen** voor het hebben van schuld

**Hierdoor is het voor de (lokale) overheid en instanties lastig om schuldenproblematiek vroegtijdig in te dammen**

(1) Zoals geregistreerd bij het NVVK en WSNP; (2) Huishoudens met geregistreerde schuld bij zorgverzekering, CJIB, belastingaanslagen, belastingtoeslagen, WSNP, NVVK; (3) Schatting voor 2018 op basis van percentage van totaal huishoudens in 2015 (5.6%) afkomstig van CBS (2019).  
Bronnen: CBS; Nibud; Schuldhulpmaatje (2018); Deloitte analyse

# Als mensen zich melden voor hulp is dat gemiddeld pas na 5 jaar; dan is de problematiek al hoog opgelopen

## Aanvragen voor schuldhulpverlening NVVK ('06 - '19, '000, %-CAGR)



- In de vorige crisis periode **tussen 2008 en 2013 verdubbelde het aantal aanvragen** voor schuldhulpverlening bij het NVVK
- Dit **aantal nam tussen 2013 en 2019 nauwelijks af**, mogelijk doordat meer mensen de weg naar hulp vinden
- Gemiddeld wachten mensen met betaalproblematiek zo'n **5 jaar voordat zij hulp zoeken**<sup>(1)</sup>
- Gemiddelde heeft iemand dan al **13 schuldeisers**
- En het **gemiddelde schuldbedrag**<sup>(2)</sup> is dan opgelopen tot **€ 43,300**:
  - Alleen particulier: € 39,029
  - Alleen ondernemer: € 107,186
- In 2020 wordt een **stijging van minimaal 30%** in het aantal **hulpvragen** verwacht

(1) Zoals o.a. gepresenteerd in 'Veel schuldenaren weten schuldhulp slecht te vinden', Nibud in ESB 2019. (2) O.b.v. 2019 cijfers van NVVK.  
Bron: NVVK, Nibud

# Van de mensen die zich aanmelden wordt in de schuldhulpketen voor zo'n 32% een betaalregeling getroffen

**Schuldhulpketen** (schatting 2018, %, absoluut)



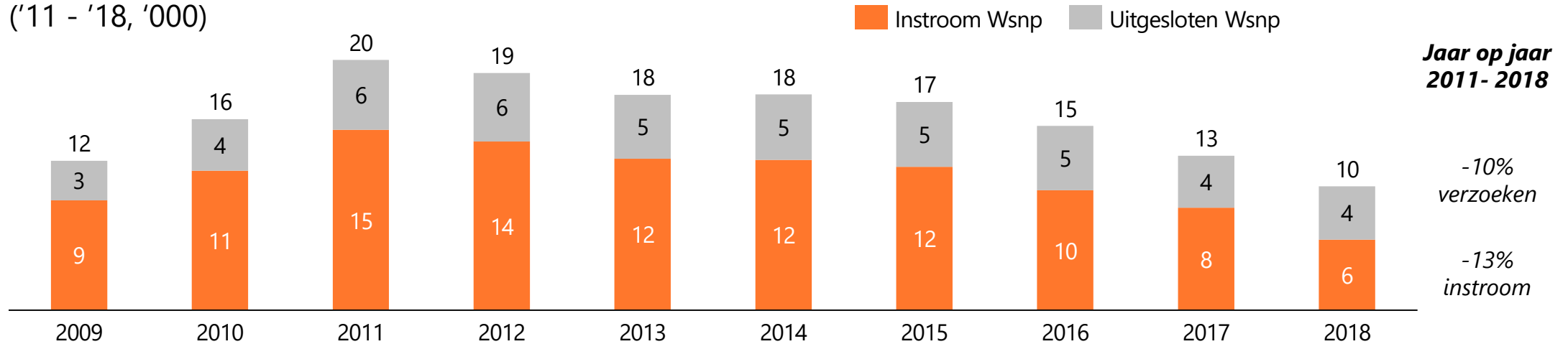
- Van de schuldhulpvragen leidt **25% tot een minnelijke betaalregeling** en **7% tot een wettelijke regeling**
- Van de schuldhulpvragen leidt **5% tot zowel afwijzing voor minnelijke- als voor een wettelijke regeling**
- Van de overige **63% is het niet precies te zeggen** hoe deze is verdeeld, maar er zijn 4 mogelijkheden:
  - ❌ Afwijzing voor hulpverlening of minnelijk akkoord
  - ❌ Uitval door eigen keuze schuldenaar
  - ⚠️ Uitstroom naar bewindvoering
  - ✅ Schuldprobleem succesvol opgelost zonder betaalregeling

Notitie: Msnp = minnelijke regeling natuurlijke personen o.b.v. bemiddeling, Wsnp = wettelijke regeling natuurlijke personen o.b.v. rechterlijke uitspraak.  
 (1) Klant is na een periode van stabilisatie gereed voor een schuldregeling, o.b.v. data van 6 gemeenten (Purpose, 2019)  
 Bron: Nibud, WSNP, NVVK; Deloitte analyse



# De teruglopende instroom in de Wsnp is een trend die in 2011 al is ingezet

## Verzoeken en toekenningen Wsnp ('11 - '18, '000)



- De **afname van Wsnp-zaken correleert niet** met het aantal personen met schuldenproblematiek<sup>(1)</sup>
- De **doorstroom naar de wettelijke regeling loopt vaak vast**, volgende de Nationale Ombudsman onder andere door:
  - Uitsluitingscriteria in het gemeentelijke traject
  - Slechte voorlichting over de mogelijkheden van Wsnp
  - Uitsluiting van 10 jaar voor mensen met een zogenoemde 'fraudeschuld' bij UWV, SVB of gemeenten
- In 2018 werd ruim **92,5% van Wsnp-zaken** met een schone lei of anderszins **positief afgesloten** <sup>(2)</sup>

(1) In 2013 meldden zich 89.000 personen met een schuldhulpvraag bij een NVVK-lid, in 2018 waren dat er 85.000 – een daling van slechts 4%; (2) Betreft voldoening van alle schulden, hervatting betalingen, een Wsnp-akkoord, of schone lei (88,79%) (15e meting over het jaar 2018).

Bronnen: Bureau Wsnp, Trouw; Deloitte analyse

# Door COVID-19 intensiveren twee al bestaande uitdagingen voor schuldhulpverlening in Nederland

## Uitdagingen

## Deeluitdaging

## Beschrijving

### Uitdaging 1

Hoe zorgen we dat mensen niet door COVID-19 van een (tijdelijke) disbalans afglijden naar schuldenproblematiek?



Hoe komen we tijdig in contact met doelgroepen met beginnende schulddproblematiek door Covid-19?

- Door Covid-19 **acuut een groep met betaalproblematiek** en over tijd risico op problematische schuld; preventie is niet meer toepasbaar



Welke oplossingen kunnen we bieden aan nieuwe kwetsbare groepen zoals flexwerkers, jongeren, en ZZP'ers?

- ZZP'ers, flexwerkers jongeren kunnen door beperkte afloscapaciteit en regelgeving vaak **niet adequaat worden geholpen**

### Uitdaging 2

Hoe zorgen we dat een mensen met problematische schulden snel van hun schuldenproblematiek af worden geholpen?



Hoe versnellen we de besluitvorming rondom schuldhulpverlening?

- Het kan **maanden tot jaren duren voordat er uitsluitel is** over hulp en/of een betalingsregeling



Hoe versnellen we de doorstroom en succesvolle uitstroom naar zorgvrij?

- Van de hulpaanvragen leidt slechts 32% tot een betalingsregeling, en **duurt dit proces in totaal jaren**

(1) Zie hoofdstuk 1 voor betaal- en schulddproblematiek prognoses per jaar. Bron: NVVK, Panteia, CBS, NIBUD; Tijdelijke Werkgroep Sociale Impact

A large concrete dam with a reservoir in the foreground and a forested mountain in the background. The dam is a curved structure with multiple spillways. The reservoir is a calm body of water. The background features a steep, forested mountain slope with a small wooden building on a grassy patch.

### 3. Oplossingsrichtingen

Mogelijke oplossingsrichtingen voor een effectieve en gezamenlijke aanpak

# Als basis voor dialoog en actie zijn in overleg met betrokken een long list van oplossingsrichtingen verzameld

## Opmerkingen bij oplossingsrichtingen

<b>Niet uitputtend</b>	De beschreven oplossingsrichtingen zijn niet uitputtend, het accent ligt op de boeggolf en op oplossingen die door de betrokken partijen kunnen worden beïnvloed
<b>Input</b>	Er is input opgehaald in gesprekken met met NIBUD, NVVK, VNG, NVB, SZW, Manifestgroep en andere organisaties in de periode 15 mei-10 juni 2020
<b>Bestaand en nieuw</b>	Oplossingsrichtingen worden gezocht in het opschalen en versnellen van het bestaande initiatieven, het doorpakken op bestaande ideeën en het ontwikkelen van nieuwe initiatieven
<b>Actiegericht</b>	Oplossingsrichtingen zijn zoveel mogelijk actiegericht (snel vinden, snel beslissen, snel oplossen). Dit past bij de aard, omvang en urgentie van de uitdaging waar we voor staan
<b>Na 16 juni</b>	Na 16 juni vindt een verdere uitwerking, haalbaarheidstoets en operationalisering (wie, wat, wanneer gaat doen) plaats van oplossingsrichtingen waarvoor draakvlak beslaat





# Tijdig bereiken nieuwe doelgroepen door betere vroeg-signalering, mobilisatie, en bewegwijzering naar hulp

	Oplossingsrichting	Probleem	Doelgroep	Stakeholders	Initiatieven	Actie
1	<b>Bewegwijzering naar schuldhulpverlening vergemakkelijken</b> voor mensen met beginnende schulden om tijdig problemen aan te kunnen pakken	Onduidelijk over waar men terecht kan voor hulp, in het bijzonder voor nieuwe schuldenaren onbekend met hulpverlening	Nieuwe schuldenaren	<ul style="list-style-type: none"> <li>Gemeenten</li> <li>Private schuldeisers (banken)</li> <li>NVVK, NIBUD</li> <li>Wijzer in Geldzaken</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Schuldhulproute NL</li> </ul>	
2	<b>Stimuleren eigen initiatief van (nieuwe groepen) schuldenaren</b> door mobiliseren van de omgeving en extra voorlichting	Verschillende barrières voor nieuwe schuldenaren om hulp te zoeken, zoals angst, onwetendheid, of schaamte	Nieuwe schuldenaren	<ul style="list-style-type: none"> <li>Banken</li> <li>Verzekeraars</li> <li>MinSZW</li> <li>gemeenten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Geldfit.nl / traject Aegon</li> <li>Kom uit je schuld</li> <li>115-schulden-te-lijf</li> <li>Jongeren Persp. Fonds</li> </ul>	 <b>Opschalen</b>
3	<b>Maximaliseren van impact van initiatieven voor vroegsignalering</b> om tijdig problemen aan te kunnen pakken	Initiatieven voor vroegsignalering zijn nog gefragmenteerd	Nieuwe schuldenaren	<ul style="list-style-type: none"> <li>Gemeenten</li> <li>Private schuldeisers</li> <li>Nibud, NVVK</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Leidraad Vroeg-signalering (NVVK)</li> <li>Convenant vroegsignalering</li> <li>Schuldhulproute NL</li> </ul>	
4	<b>Vroegsignalering door koppelen zelfstandigen aan schuldhulp</b> indien aangemeld voor een tijdelijke maatregel zoals de TOZO	Groep is niet wegwijs in route naar hulpverlening, maar zijn nu wel in beeld bij gemeente	Zelfstandigen	<ul style="list-style-type: none"> <li>Gemeenten</li> <li>Min SZW</li> </ul>		 <b>Initiëren</b>



# Snelle ondersteuning nieuwe groepen door overbruggingskrediet, voorzieningen, snelle betaalregelingen, en kwijtschelding

Oplossingsrichting	Probleem	Doelgroep	Stakeholders	Initiatieven	Actie
5 <b>Overbruggingskrediet voor niet-bancaire betaalverplichtingen</b> en schulden laten waarborgen door landelijk garantiefonds	Voor particulieren is het lastig om aan additioneel krediet te komen om niet-bancaire vaste betalingen te voldoen zoals huur en verzekeringen	Mensen met tijdelijke disbalans door Covid-19 maar uitzicht op werk en inkomen	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rijk</li> <li>• Gemeenten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Bestaande initiatieven vanuit bancaire wereld</li> </ul>	 <b>Opschalen</b>
6 <b>Optimaliseren van gebruik van voorzieningen (i.e. toeslagen)</b> voor mensen met een laag en flexibel inkomen, in het bijzonder flexwerkers, jongeren, en ZZPers	Onvoldoende kennis en/of barrières voor mensen om voorzieningen aan te vragen	Jongeren, flexwerkers, ZZP'ers	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Gemeenten</li> <li>• Woningcorporaties en welzijnsorganisaties</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• VoorzieningenWijzer</li> </ul>	
7 <b>Oprichten van een 'Nederlands Instituut voor Betaalregelingen'</b> waarbij publieke en private organisaties afspraken maken over regelingen bij <i>beginnende</i> betaalachterstand of schuld	Versnippering in de aanpak rondom betaalregelingen als het gaat om beginnende betaalproblematiek en nieuwe doelgroepen zoals jongeren, flexwerkers of ZZP'ers	Jongeren, flexwerkers, ZZP'ers	<ul style="list-style-type: none"> <li>• SchuldenLabNL</li> <li>• NIBUD</li> <li>• NVVK</li> <li>• Private en publieke schuldeisers</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• N.v.t.</li> </ul>	 <b>Initiëren</b>
8 <b>Enmalig collectief kwijtschelden</b> door landelijk opkopen van (oninbare) schuld ontstaan door COVID-19 situatie van overmacht	COVID-19 brengt door overmacht een 'boeggolf' van mensen in de betaalproblemen, met risico op bouw van problematische schuld	Jongeren, flexwerkers, ZZP'ers	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rijk</li> <li>• Gemeenten</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• N.v.t.</li> </ul>	



# Snellere besluitvorming door digitaal werken, collectief schuldregelen, en versimpelen van criteria

	Oplossingsrichting	Probleem	Doelgroep	Stakeholders	Initiatieven	Actie
9	<b>Uniforme digitale manier van uitwisselen gegevens</b> voor schuldendossier tussen schuldhulpverleners en schuldeisers	Tijdsverlies door gebrek aan standaardisatie in communicatie en een veelvoud portals / media	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Schuldeisers</li> <li>• Schuldhulpverleners</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• NVVK, NVG</li> <li>• Schuldeisers</li> <li>• Hulpverleners</li> <li>• IT leveranciers</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Schuldenknooppunt</li> </ul>	 Opschalen
10	<b>Collectief schuldregelen</b> door afspraken met schuldeisers en standaardisatie aanpak	Het duurt maanden soms jaren voordat alle schuldeisers akkoord gaan met een saneringsvoorstel	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Alle schuldenaren</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Gemeente</li> <li>• Schuldeisers</li> <li>• NVVK</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Collectief Schuldregelen</li> </ul>	
11	<b>Versimpelen en/of verminderen van de uitsluitingscriteria</b> zodat meer mensen sneller in aanmerking komen voor schulphulpverlening	Uitsluiting van schuldenaren die baat hebben bij schuldhulpverlening	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Alle schuldenaren <i>buiten</i> traject van hulpverlening / regeling</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rijk</li> <li>• Gemeenten</li> <li>• Nibud</li> <li>• NVVK</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• N.v.t.</li> </ul>	 Initiëren
12	<b>Afschaffen van verplichting minnelijk traject</b> alvorens naar een WSNP over te kunnen gaan	Uitsluiting en/of langdurig proces van schuldenaren die baat hebben bij een WSNP	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Alle schuldenaren <i>buiten</i> traject van hulpverlening / regeling</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rijk</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• N.v.t.</li> </ul>	

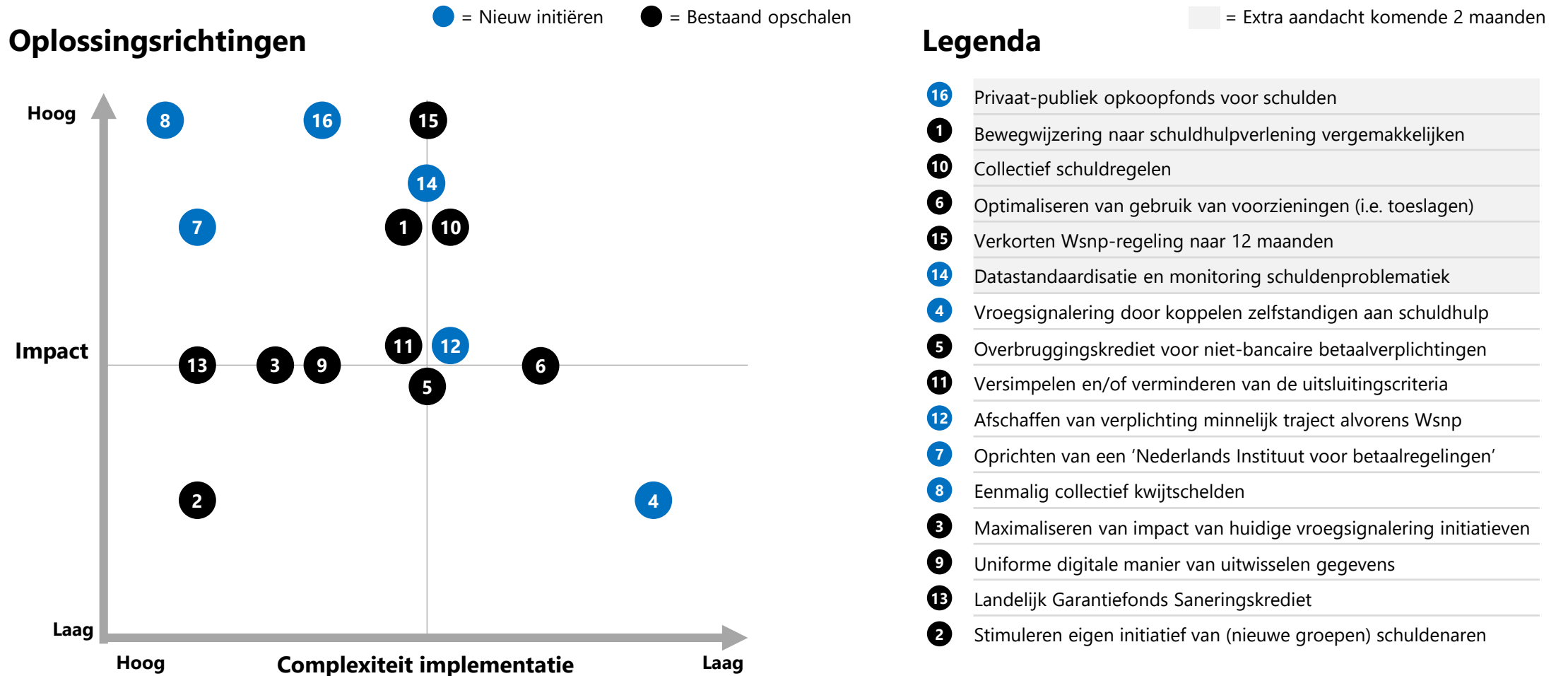


# Snellere naar zorgvrij door beter inzicht in effectiviteit interventies, meer sanering, kortere sanering, en vroeg opkopen van schuld

	Oplossingsrichting	Probleem	Doelgroep	Stakeholders	Initiatieven	Actie
13	<b>Landelijk Garantiefonds Saneringskrediet</b> om de inzet van het effectievere saneringskrediet te stimuleren boven schuldbemiddeling	Niet alle gemeenten in Nederland maken gebruik van saneringskrediet, en schuldbemiddeling wordt nog 50% vaker gebruikt dan sanering	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Alle schuldenaren</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rijk</li> <li>• Gemeenten</li> <li>• NVVK</li> <li>• Sociale Banken Nederland (SBN)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• NVVK petitie LGS</li> </ul>	 Opschalen
14	<b>Standaardisatie data collectie en monitoring</b> om doelgroepen in kaart te brengen en de effectiviteit van interventies te meten	Er is onvoldoende bekend over de effectiviteit van hulpinterventies.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Hulpverleners</li> <li>• Beleidsmakers</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Gemeenten</li> <li>• NVVK</li> <li>• Nibud</li> <li>• SchuldenlabNL</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• N.v.t.</li> </ul>	
15	<b>Verkorten standaard WSNP naar 12 maanden</b> om periode van zorg en stress te verminderen	Het huidige WSNP traject <i>na</i> besluit duurt nog eens 36 maanden tot schuldenvrij	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Alle schuldenaren</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rijk</li> <li>• Gemeenten</li> <li>• NVVK</li> <li>• Schuldeisers</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• N.v.t.</li> </ul>	 Initiëren
16	<b>Opzetten van een publiek-privaat opkoopfonds</b> voor (beginnende) particulier schulden	Des te langer schuldproblemen duren, des te groter het persoonlijk leed en de maatschappelijke kosten	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Nieuwe schuldenaren</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rijk</li> <li>• Private schuldeisers</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• N.v.t.</li> </ul>	



# In het actieplan wordt de komende 2 maanden extra aandacht besteedt aan 6 oplossingsrichtingen



(1) Op basis van o.a. bereik, impact op missie 'zorgvrij NL', complexiteit, en tijd tot realisatie impact  
Bron: Deloitte analyse

# Deze oplossingsrichtingen grijpen in op verschillende fases van schuldproblematiek

1 6

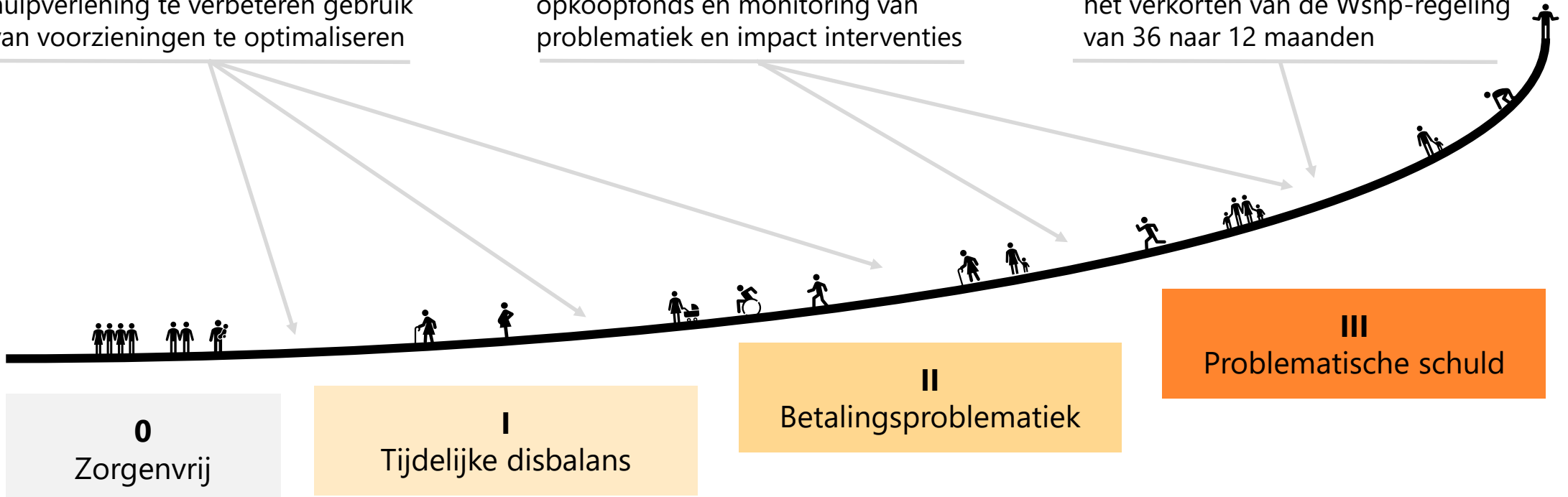
Mensen met (potentiele) **betalings- of schuldproblemen sneller vinden en helpen** door de route naar hulpverlening te verbeteren gebruik van voorzieningen te optimaliseren

14 16

**Betalingsproblematiek en schulden snel en sociaal oplossen** en erger voorkomen door een privaat-publieke opkoopfonds en monitoring van problematiek en impact interventies

10 15

**Sneller traject en uitstroom uit saneringstraject** door collectieve afhandeling van schulddossiers en het verkorten van de Wsnp-regeling van 36 naar 12 maanden



# En zijn de eerste stappen voor het actieplan COVID-19

**Ambitie:** Nederland schuldzorgvrij, *ondanks* de gevolgen van Covid-19



## Snel hulp

- 1 **Opschalen van de Nederlandse Schuldhulproute** voor bestaande en nieuwe doelgroepen met betaalproblemen
- 6 **Versnellen van het initiatief De VoorzieningenWijzer** voor kwetsbare groepen met terug van inkomsten door COVID-19



## Sociale oplossing

- 14 **Datastandaardisatie en (dashboard) monitoring** van schuldenproblematiek onder verschillende doelgroepen en de effectiviteit van interventies
- 16 Het uitwerken van een business case en implementatieplan voor **een privaat-publiek opkoopfonds** voor particuliere schuld



## Kort traject

- 10 **Collectief schuldregelen** door afspraken met schuldeisers en standaardisatie van de aanpak van schulddossiers ('Collectief Schuldregelen')
- 15 **Verkorten standaard duur** van een traject **schuldsanering van 36 naar 12 maanden**



# Snel ingrijpen door verbeteren bewegwijzering en optimaliseren van inzicht in mogelijkheden

1

**De bewegwijzering naar schuldhulpverlening vergemakkelijken** voor mensen met beginnende schulden en de mensen die al schuldzorgen hadden door het versnellen en opschalen van de **Nederlandse Schuldhulproute**



## Acties komende 2 maanden:

1. *Campagne om Geldfit bekend te maken onder financieel adviseurs bij banken*
  - Identificeren van kanaal om financieel adviseurs te bereiken
  - Identificeren van kanaal om via incassobureaus Geldfit onder aandacht te brengen
  - Onderzoeken mogelijkheden tot hyperlink op websites van banken
2. *NSR bekend maken aan mensen die aanvragen voor tijdelijke (steun)maatregelen doen*
  - Inzicht verkrijgen in alle tijdelijke maatregelen en betrokken partijen
  - Informeren van medewerkers die klantcontact hebben met aanvragers bij betrokken partijen
  - Het aantal betrokken partijen (banken en gemeenten) vergroten door online campagne



## Betrokkenen bij uitwerking

- Geldfit (lead)
- NVB
- Banken
- SchuldenLabNL



## Risico's en mitigerende maatregelen

- Kort tijdsbestek, dus: snel besluiten om tot actie over te gaan
- Beperkte middelen tot beschikking voor realisatie, dus: nieuwe financieringsmodellen ontwikkelen o.b.v. maatschappelijke en financiële business cases

6

**Optimaliseren van gebruik van voorzieningen (i.e. toeslagen)** voor mensen met een laag inkomen door het versnellen van het initiatief **De VoorzieningenWijzer**



## Acties komende 2 maanden:

1. *Uitvoeren onderzoek naar mogelijkheden tot opschaling van De VoorzieningenWijzer*
  - Divosa als platform gebruiken om de verbinding te leggen met gemeenten (sociaal domein)
  - Identificeren van partijen die lokale consulenten kunnen leveren
  - Inzicht krijgen in benodigde en beschikbare databronnen van maatregelen om deze continue te kunnen updaten
2. *Onderzoeken van mogelijkheden om kosten van De VoorzieningenWijzer te beperken*
  - Identificeren lokale partijen voor levering consulenten
  - Onderzoeken alternatieve financieringsmodellen



## Betrokkenen bij uitwerking

- Zorgweb (lead)
- VNG
- Divosa
- Gemeenten
- SchuldenLabNL



## Risico's en mitigerende maatregelen

- Kosten van licenties van applicatie, dus: de schaal vergroten
- Beschikbaarheid lokale consulenten op korte termijn, dus: (tijdelijke) alternatieve resources zoeken bijvoorbeeld vanuit social return bij bedrijven



# Wegnemen van problematiek door een opkoopfonds en datastandaardisatie voor sturingsdoeleinden

16

Het uitwerken van een business case en implementatieplan voor het opzetten van **een privaat-publiek opkoopfonds** voor particuliere schulden



## Acties komende 2 maanden:

1. *Opstellen maatschappelijke en financiële kosten – baten analyse voor een 'opkoopfonds'*
  - Identificeren van kosten en baten
  - Identificeren van het economische en maatschappelijke nut
  - Verbinding zoeken met mogelijke partners
2. *Onderzoeken bestaan soortgelijke mechanismen*
  - Online research
  - Voorbeelden uit het buitenland (Duitsland)
  - Voorbeelden uit het bedrijfsleven
3. *Opstellen high level implementatieplan*
  - Uitgangspunten
  - Fasering
  - Randvoorwaarden



## Betrokkenen bij uitwerking

- SchuldenlabNL (lead)
- Deloitte



## Risico's en mitigerende maatregelen

- Beperkt draagvlak, dus: tijdig aanhaken stakeholders en aantonen dat het werkt met een maatschappelijke en financiële business case
- Onvoldoende steun van partners, dus: samenwerking op basis van vertrouwen en commitment, maar geformaliseerd

14

**Datastandaardisatie** (collectie, definiëring, visualisatie) en **monitoring** van effectiviteit en impact van interventies voor **sturingsdoeleinden** met als doel het inrichten van een landelijk Schulden Dashboard



## Acties komende 2 maanden:

1. *Opstellen projectplan Datastandaardisatie en Monitoring Schulden*
  - Identificeren effecten dashboard (segmentatie van doelgroepen, monitoren impact en effectiviteit van interventies)
  - Definiëren en inventariseren van bestaande databronnen en eigenaarschap van databronnen
  - In gezamenlijkheid komen tot definities
  - Inventariseren visualisatie mogelijkheden
2. *Opzetten pilot Schulden Dashboard met gemeente Den Haag als proeftuin*
  - Opstellen projectplan pilot Schulden Dashboard (doelstelling, planning, acties, governance, resultaten)
  - Identificeren vrij te maken resources voor uitvoering pilot



## Betrokkenen bij uitwerking

- SchuldenlabNL (lead)
- VNG
- Gemeenten



## Risico's en mitigerende maatregelen

- Onvoldoende commitment vanuit partners voor aanleveren van data, dus: tijdig aanhaken stakeholders en formaliseren commitment
- Urgentie/noodzaak van inzichten onvoldoende helder, dus: scheppen van duidelijkheid en start van inrichting van dashboard



# Versnellen van het traject door collectief schuldregelen en verkorten looptijd schuldsanering

10

Het organiseren van **collectief schuldregelen** door afspraken met schuldeisers en standaardisatie aanpak



## Acties komende 2 maanden:

1. *Opstellen van projectplan Landelijke Aanpak Collectief Schuldregelen*
  - Aanstellen van lokale verantwoordelijken en regionale accounthouders
  - Identificeren van knelpunten landelijke aanpak o.b.v. pilot Den Haag
  - In kaart brengen resultaatverplichtingen
2. *Uitvoeren van pilot Collectief Schuldregelen in 3 gemeenten*
  - Identificeren van gemeenten die bereid zijn de pilot te draaien
  - Opstellen plan van aanpak rekening houdend met pilot Den Haag (knelpunten, best practices, etc.)
  - Experimenteren, leren, bijstellen en de resultaten demonstreren



## Betrokkenen bij uitwerking

- SchuldenlabNL (lead)
- NVVK
- VNG
- Gemeenten



## Risico's en mitigerende maatregelen

- Beperkt draagvlak en/of akkoord van schuldeisers, dus: tijdig aanhaken stakeholders
- Beperkt draagvlak bij gemeenten, de belofte aantonen en maatschappelijke en financiële business cases en testen in pilots

15

Verkorten standaard duur van een traject **schuldsanering van 36 naar 12 maanden**



## Acties komende 2 maanden:

1. *Onderzoeken mogelijkheden verkorting Wsnp*
  - In kaart brengen effecten van de verkorting op individu en maatschappij
  - In kaart brengen te doorlopen proces voor creëren draagvlak (maatschappelijk/politiek)
  - Opzetten van een werkgroep met belanghebbenden voor identificeren van mogelijke knelpunten in proces verkorting duur Wsnp



## Betrokkenen bij uitwerking

- Ministerie van J&V (lead)
- Bureau Wsnp (Raad voor Rechtsbijstand)
- Brancheorganisaties (BPBI, NBBI, BBW)
- Min SZW



## Risico's en mitigerende maatregelen

- Beperkt draagvlak, dus: tijdig aanhaken stakeholders
- Lang wettelijk traject tot realisatie, dus: doorzettingskracht gebruiken



**Dit actiepunt zal worden overgedragen aan het Ministerie van J&V. Hier loopt momenteel een traject aangaande de Wsnp, waar aansluiting bij gevonden kan worden**